

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 216. An & qualiter commodatarius obligetur ex casu fortuito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

nisi sciat sibi refundendum. Unde, si sciat dominum rei pretiosam illum nolle solvere, non sit huic injuria si rem ejus conservare nolis gravibus sumptibus suis. Quos tamen si scires dominum refursum, teneris rem ejus pretiosorem illis sumptibus impensis servare. Ac denique, quod durissimum esset, & ab omni æquitate alienum, si quis videat in incendio petire, vel omnia bona sua valentia tribus millibus aureorum, vel rem alienam commodatam vel apud se depositam, valentem decem millibus aureorum, teneretur ex Justitia hanc salvare, etiam si sciret certò, se in perpetua egestate vel magna miseria victurum absque eo, quod speraret se quicquam à divite illo commodante pro jactura rerum suarum recepturum. Unde nemo credet, quòd etiam diligentissima aliàs impendenda custodia rerum alienarum obliget eum adeò detrimento gravi proprio; aut etiam commodatarius se unquam sic obligaverit; quod si tamen minùs grave foret, subeundum esset pro beneficio rei commodatæ. Unde licet rectè inferri videatur, quòd, si res propria esset longè vilior quàm res accommodata, debere eam exponi jacturæ ad salvandam rem commodantis longè pretiosorem. Bene tamen addit de Lugo *l. c. num. 138.* non esse hanc obligationem custodia diligentissima mensurandam ex excessu rei alienæ supra propriam, sed ex detrimento, quod illa custodia rei pretiosioris afferret custodienti, intellige, etiam respectu personæ illius, dum aliquando jactura rei vilioris alicui minùs bene habenti ingens detrimentum asserre censetur. Dixi tamen etiam *in conscientia*: nam, ut de Lugo, *n. 135.* in foro externo commodatarius, qui rem commodatam reliquit perire, ut suam viliozem servaret, tenebitur ad restitutionem illius; tum quia præsumitur dolus, & quòd utraq; servare potuerit, sicut suas servavit; ideòque cogitur ad totum valorem rei perditæ præstandum: tum quia, etsi constaret, non potuisse utraq; servare, tenebatur tamen rem domini utiliter gerere eamque servare, postmodum ab eo recepturus valorem rei propriæ; cum in foro externo non præsumatur, dominum hunc redditurum non esse; quia delictum alienum non præsumitur; adeoque excusationem non habet, cur, cum suo detrimento potuerit; non conservaverit rem alienam. Non tam obligabitur ad totum valorem rei pretiosæ, quæ periit, sed dempto valore suæ rei vilioris servatæ, utpote quem restituere debuisset dominus, si facta jacturâ illius res sua servata fuisset. Ita ferè de Lugo. Quod atinet obligationem alteram commodatarii, quæ concernit restitutionem rei commodatæ faciendam ejusdem rei in individuo, satis dictum *quest. præced.*

Quæst. 216. An & qualiter commodatarius obligetur in casu fortuito?

Resp. Dum casu merè fortuito (qui in quo differat à periculo, ejus quandoq; nomine in jure venit, & qualiter, qui per pactum in se recipit periculum non semper in se recipiat casum fortuitum, vide apud Lauterb. *ad ff. h. t. §. 45.*) v. g. fulmine, vi tempestatis, incendio, incurfu hostili &c. citra omnem commodatarii culpam perit aut deterioratur, is ad rei peremptæ æstimationem vel deteriorationis pretium præstandum domino de jure communi & regulariter non tenetur, pro ut clarè decisum. *c. unic. h. t. l. 1. §. 1. verò ff. de O & A.* Sed res perit & deterioratur domino. *l. pignus. ff. de pignor. act.* Idemque locum habet in similibus contractibus non translatis domini. *l. contractus. in fine. ff. de reg. jur.* cum enim tales casus sint extra

prudentialium ut, de Lugo. *de Just. & J. d. §. f. 10. num. 132.* & à nullo pravideri & præcaveri possint, æquitas non patitur, ut à contrahente, qui dominus non est, præstentur. Et ita tenent cum communi Pirh. *h. t. num. 7.* de Lugo *l. c.* & apud illum Vasq. Molin. &c. Dixi tamen: *jure communi*: dum quandoque jure speciali est contrarium, uti Jure Bavarico commodatarium, in cujus solius gratiam res commodata, compelli posse ad transactionem de damno sine omni ejus culpa ex casu fortuito secuto Judicis arbitrio in eundam, testantur Wiest, *h. t. n. 11.* & citatus ab eo Haunold, *de J. & J. rr. 10. num. 729.* Dixi etiam: *regulariter*: nam *cit. c. unic. h. t.* expressè tres casus excipiuntur, in quibus commodatarius ex casu fortuito tenetur. Primus, si ab initio commodatarius periculum eventus fortuiti in se recepit seu in pactum deductum fuerit (pro ut deduci potest absque eo, quòd contractus ille per hoc reddatur injustus. De Lugo. *l. c. n. 123.*) aut etiam tale pactum repugnet substantiæ talis contractus Pirh. *h. t. num. 10.*) ut commodatarius damnum ex casu fortuito secuturum præstet; cum contractus ex conventionem legem recipiant. *l. contractus ff. de reg. jur.* in quo tamen casu tenebitur commodatarius ad hoc non ex vi seu natura contractus, sed ex pacto adjecto. Azor. *l. 7. c. 7. q. 3.* Pirh. *l. c. eo* autem pacto comprehendi quoque casus insolitos, perique statuunt. Lauterb. *l. c. §. 46.* Mull. *l. c. th. 7.* citato Bachov, *vol. 1. d. 29. th. 16.* *Lit. h.* eò quòd, qui casus fortuitos in se recipit, ille ipse, vi nominis admonente, vel maximè, de insolito cogitare, & de eo alterum securum reddere censetur Lauterb. *l. c. quamvis*, ut monet, præstet facere mentionem expressam casuum insolitorum, ne postea maneat anfra disputandi. Secundus, si culpa præcessit commodatarii, ex qua fortuitus casus, quo res periit, secutus; v. g. dum rem accomodatam ad alium usum, quàm de quo conventum, adhibuit; v. g. si vas argenteum ei commodatum ad convivium celebrandum intra urbem secum extulit ad convivium celebrandum extra urbem illud naufragio vel prædonum incurfu perdidit. *l. in rebus. §. ff. h. t.* Tertius si commodatarius post expletum usum & tempus præfinitum fuit in culpabili mora restituendi; cum mora sua sit culpabilis, interpellationem domini ad restituendam rem commodatam requirere videntur aliqui. Muller. *h. t. th. 7. Lit. i.* citans Gail. *l. 2. obs. 21. num. 3.* Ubi tamen mora non fuit culpabilis, quia justam causam habuit differendi solutionem, casum fortuitum præstare non tenetur, ut dum legitime impeditus fuit restituere debito tempore. Arg. *l. illud. ff. de hered. pet. l. utique. ff. de R. V.* Pirh. *num. 8.* Item dum rem detinuit, donec sibi à commodante solverentur expensæ factæ in conservationem rei. Item quia putavit, se rem non debere, ideòque in judicio contendit, ac interea res periit; cum, qui sine dolo ad judicium provocat non censetur moram facere. *reg. jur. 43. in ff.* adeoque etiam si post litem contestatam res periit, periit sine ejus culpa, non obstante, quòd post litem contestationem omnes incipiant fieri possessores malæ fidei. *l. sed etsi. §. si ante. ff. de hered. pet.* cum non sint propriè tales, dum causam dubiam non statim actori cedere teneantur, si antea fuerint in possessione bonæ fidei, ut Pirh. *l. c. cit.* Laym. *l. 3. rr. 2. c. 4. n. 1.* aliam justam causam moræ, ob quam excusatur comodatarius à restitutione, hanc esse censet de Lugo. *l. c. n. 124.* quòd bona

fide

fide existimet, domino seu commodanti non displicere illam moram; idque, etiam si re ipsa displiceret domino; quod posterius negat Malin. nisi commodatarius simul haberet animum restituendi domino damnum, si forte ei ista mora displiceret; quia nefas erat transgredi contractum nisi sub ista conditione; quod si dominus contentus non esset, vellet teneri illi ad interesse; in quo tamen illum arguit de Lugo incoherentia in loquendo taliter: eo quod, dum bona fide existimavit domino non displicere illam moram, in eo non peccavit, aut se peccare iudicavit, & ideo absolute voluit illam moram absque illo animo aut conditione restituendi, & consequenter non potest teneri ad restituendum ex ea causa, quia nefas erat; cum bona illa fides potuit tollere illam malitiam, & consequenter per accidens excusare à restitutione; non tamen per se deobligatur ab ea; quia seclusa illa ignorantia invincibili, non debeat velle moram, nisi sub dicta conditione. De cætero casus ille tertius sic limitandus, ut morosus commodatarius ex mora sua etiam culpabili non teneatur ad restitutionem damni, si res æquè fuisset peritura aut deterioranda apud dominum, licet debito tempore ei restituta fuisset, quia tunc mora non fuisset causa illius damni. *L. si plures. ff. de positi. in sine. Lell. de iust. l. 2. c. 7. n. 38. Navar. in man. c. 27. n. 80. Molin. de 7. & 7. ir. 2. d. 295. n. 4. Azor. l. 3. c. 7. q. 3. §. qua res. Pirh. b. t. n. 8. Sublimitatio, quam hic cum Gl. in reg. 25. jur. in 6. v. mora. addunt Zoëf. in ff. b. t. n. 15. Pirh. l. c. & alii: nisi dominus rem sibi restitutam fuisset distrahturus, & sic non periisset apud illum, est contra suppositum, quo supponitur, rem æquè perituram apud dominum, & hinc nihil facit ad rem. Horum tamen contrarium est in fure, raptore, apud quem res perit sine ejus culpa; hic enim restituere tenetur, licet similiter apud dominum periisset. Arg. l. 1. §. rectissime. & l. penult. junctâ Gl. v. frustrata. ff. de vi.*

Quæst. 217. *Quid juris, dum res commodanda missa ad commodatarium, vel commodata restituenda remissa per nuncium pereat in via?*

1. Resp. primò & suppono tanquam extra dubium; Dum res commodanda, vel ratione alterius contractus, puta, precarii, mutui, comutationis (excepto fortè contractu emptionis de quo alibi) tradenda mittitur ad commodatarium aliumve, & perit in via, sive perfidia nuncii, sive alio casu fortuito, perit ea domino mittenti. Muller. *ad Stru. b. t. th. 8. Lit. n.* cum tales contractus sint reales, qui non perficiuntur nisi traditione. Pirh. n. 7.

2. Resp. secundò: Si commodator nuncium certum, nimirum à se specificatum in literis, talia signa ferentem misit cum mandato, ut res commodata (idem est de re alia ei debita) ei tradatur ad se deferenda vel ducenda, cujus incuria vel infidelitate res perit aut deterioratur, perit domino, & commodatarius aliusve debitor ad nihil tenetur. *L. cum qui rem. §. sed & ff. b. t. De Lugo de 7. & 7. d. 8. f. 10. n. 128.* dixi tamen: *cum mandato:* si enim misit nuncium solummodo, ut commodatarium (idem est de alio debitore) moneret ad remittendum commodatum, & is eidem rem committeret deferendam, quæ dein illius nuncii vel servi dolo vel culpa pereat, commodatarius tenebitur ad damnum resarciendum; quia non excusatur tunc à culpa saltem levi; quod ipsum licet absolute as-

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

serat de Lugo *loc. cit.* de eo tamen dubitare ait Vasquez sibi que id ipsum etiam probabile videri; eo quod communiter loquendo, si is, qui literas tales communitas defert, servus sit mittentis, eo ipso videatur à domino significari se esse contentum, quod eidem res tradatur deferenda; putant tamen alii, adhuc teneri commodatarium ad damnum, si is hominem non noverat, aut ejus fidem expertus non fuerat, etsi de cætero finitram de eo opinionem non haberet; eo quod sic culpam factam levem committeret; commodatarius autem, ut dicitur paulò post, teneatur ex culpa levissima; & ita tenent Arg. *l. argentum. ff. b. t. Bartol. ibid. in summar. Navar. in man. c. 27. n. 185. Azor. p. 3. l. 7. c. 8. De Lugo loc. cit. num. 127. Zoëf. ad ff. b. t. num. 13.* Secus est, seu ad nihil tenebitur in hoc casu commodatarius, si fidem talis hominis saepe expertus, aut etiam is communiter habitus pro fideli & idoneo ad similia, censent iidem AA.

3. Resp. tertio: Quod si commodatarius alium à nominato sibi à domino elegerit ad rem commodatam referendam domino, & ea ejus dolo aut culpa perierit, tenebitur commodatarius resarcire damnum; quia non caret culpa, & quidem lata, ut de Lugo *loc. cit.* quamvis, ut Idem Vasquez putet contrarium, nimirum non esse talem culpam, si alteri æquè fideli existimato eam tradat, nisi fortè conventum, ut nulli alteri traderetur.

4. Resp. quarto: Si conventum fuit à domino, ut ei res traderetur deferenda ad se, qui talia signa exhibuisset, & alius casu talia signa scivisset, eique res tradita ita fuisset, cujus culpa res periisset, commodatarius culpam vacabit, & consequenter ad nihil tenebitur domino, nisi ipse occasionem dedisset, ut alter ille in notitiam signorum illorum venerit. De Lugo *loc. cit.*

5. Resp. quinto: Si commodatarius de se elegit nuncium ad remittendam rem commodatam, tunc periculum est illius; adeoque si hominem malum postea aufugientem cum re deferenda, aut eam deteriorantem, ipse tenetur ad præstandum damnum domino juxta. *L. cum. §. sed etsi. ff. b. t. junctâ l. sequente. Muller. l. c. lit. b.* cum communi, siquidem mala electio est species culpa. *L. 10 & 11 ff. b. t.* Cujus etiam ratio est in contractu mutui similibusque contractibus, per quos dominium translatum fuerat; eo quod tunc in tali casu dominium adhuc non redierat ad mutuante, sed perseverabat apud mutuatarium interea, quod res mittebatur ad mutuante, vel alium creditorem (nisi fortè mitteretur per nuncium à creditore designatum; tunc enim censetur solutio eo ipso acceptata à creditore, quod res tali nuncio tradatur. De Lugo *l. c. n. 128.*) adeoque ipsi peribat. Lugo *ibid.* In aliis verò contractibus, seu etiam in genere loquendo, videndum est, ex quali culpa teneatur; ad damnum, qui rem alienam habebat, & restituere debebat, ut de Lugo *n. 127.* adeoque, cum in commodato teneatur etiam ex culpa levissima, videndum est, num talem admiserit in eligendo talem vel talem nuncium; qualem certo, si non graviorem, admisit commodatarius, si non exactissime inquisivit in fidelitatem, industriam & diligentiam talis nuncii. Atque ita opus non videtur illa distinctione: num vi contractus restituenda sit res eadem numero, an verò alia ejusdem valoris restitui possit. Si verò nulla in hac electione culpa imputari potest, sed is verè idoneus elegerit nuncium, qui in via per latrones spoliatus re illa, aut alio casu fortuito illam perdidit, damnum spectat ad

com-